

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

GYMNÁZIUM TÝN NAD VLTAVOU

Autor: Mgr. Lukáš Boček

Datum: 5.11.2012

Ročník: kvinta

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace

Vzdělávací obor: Český jazyk a literatura

Tematický okruh: Literární komunikace

Téma: Raně středověká literatura - úvod

Klíčová slova: Středověk, literatura, architektonické slohy, víra, znaky písemnictví té doby, duchovní literatura, lidová literatura

Anotace: Prezentace žáky seznamuje se základními znaky středověké literatury. Součástí je i diskuze na téma víry a jejího vlivu na život lidí a podobu písemnictví. Kromě kulturně-historických poznatků přináší i rozdělení literatury té doby.

Zpracování tohoto DUM bylo financováno z projektu OPVK, výzva 1.5

ŘANĚ STŘEDOVĚKÁ LITERATURA

Středověk

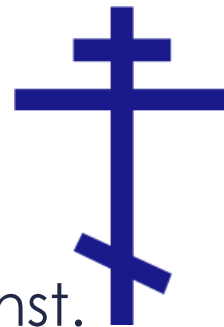
- Roku **476 n.l.** začíná nová etapa evropských dějin, končí závěrem 15. stol. n.l.
- Rozvíjejí se nové arch. slohy:
 - **byzantský** (obrovské chrámy na křížovém půdorysu a kopulemi)
 - **románský** 11. - 13.stol. (silné zdi, malá okna, rotundy)
 - **gotický** 13. – 15. stol. (lomený oblouk, stavby více do výšky, např. Katedrála sv. Víta v Praze)

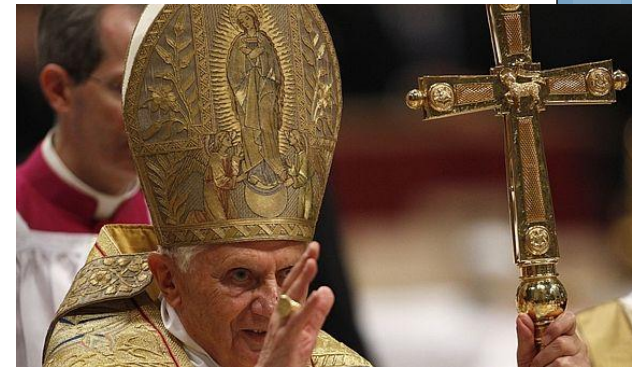
Středověk

Co ovlivnilo celý ráz středověku? Život lidí, architekturu, literaturu, smýšlení?

- Základní východisko pro celý středověk: **křesťanská víra**
- Základní text:
 - Bible
- Společenský řád:
 - feudalismus
- Postupné rozdělování Evropy na dvě oblasti:
 - Západ – **(římsko)katolická církev** – latinská vzděl., Řím
 - Východ – **byzantská kultura (pravoslaví)** – vliv Řecka, Konst.

Víra

Rozdělení společnosti

- Král rozděloval půdu – **léno** (feudum)
- **Leníci – feudálové** (šlechta) – vlastníci této půdy, odměnou přísahali **králi** věrnost (ve válkách, soudech, sněmech)
- Na půdě pracovali rolníci – **poddaní**
- Museli odevzdávat **desátky církvi** a část úrody věnovat šlechtě, králi pak daně

Rozdíly mezi středověkem a antikou?

○ ANTIKA:

- Blahobyt
- Velká města
- Rozvoj vědy
- Užívání si života

○ STŘEDOVĚK

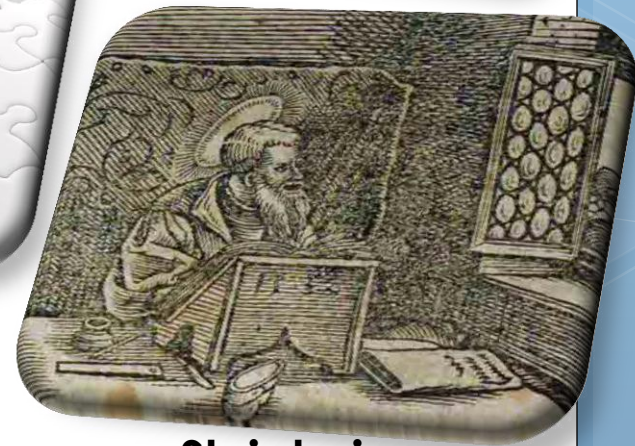

- Brutalita
- Soustředění na posmrtný život
- Mnoho vesnic
- Člověk závislý na boží vůli
- Odříkání

Znaky raně středověké literatury

1. Základní znaky:

- Většina raně středov. lit. památek je:
 - **anonymní** (osoba autora nehrála roli pro dílo)
 - často **neúplná**
 - **chybí datace**
 - **místo vzniku nejasné**
 - knihy **ručně opisovány v klášterech**
 - **forma vítězí nad obsahem**
 - mnoho **symbolů a jinotajů**
 - zprvu **latina, řečtina, poté až národní jazyky**

Skriptorium

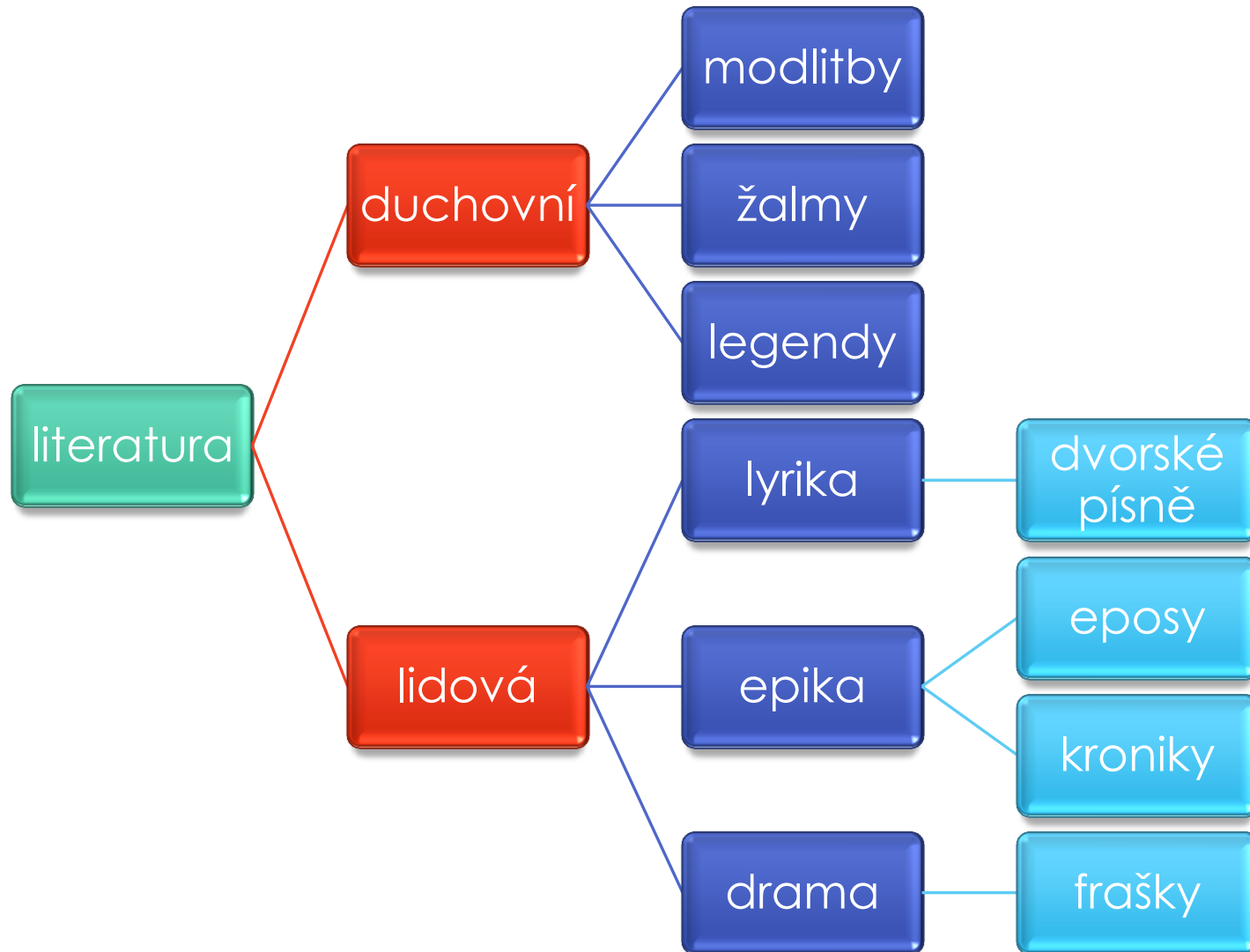
Znaky raně středověké literatury

2. Udatní hrdinové:

- Hlavním hrdinou raně středověkého díla býval:
 - **Rytíř** (čest, vzornost, urozený, věrný králi, milý k dívkám, křesťan, ochránce slabých)
 - **Světec** (příkladný křesťan, mučedník, ochránce víry, k jeho životě se váží zázraky, sv. Václav, sv. Ludmila)
 - **Král** (spravedlivý, moudrý, čestný)

Rozdělení středověké literatury

Zdroje obrázků

- http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Aya_sofya.jpg
- <http://www.archslohy.estranky.cz/img/picture/92/rotunda-svateho-jiri-na-hore-rip-popis.jpg>
- <http://www.hrad.cz/img/u/prazsky-hrad/img-katedrala-sv-vita-1.jpg>
- http://3.bp.blogspot.com/-gV1RC201PT4/T8fV9DYmxhI/AAAAAAAAAJnE/oE6kY2IJdlo/s1600/feudal+Les_Tr%C3%A8s_Riches_Heures_du_duc_de_Berry_mars+-+Kopie.jpg
- <http://commons.wikimedia.org/w/index.php?title=File:OrthodoxCross.svg&page=1>
- http://media.novinky.cz/201/242018-top_foto1-9xhpn.jpg
- <http://dejepisychrov.sweb.cz/deleniStredov.spolec.jpg>
- http://images2.wikia.nocookie.net/__cb20120531205352/gameofthrones/images/2/26/Tyrion_2x09.jpg
- http://i.idnes.cz/07/093/gal/ADB1e00da_Sv.Vaclav_Karlstejn_KaplesvKrise2.jpg
- <http://www.ingenesisit.com/wp-content/uploads/2010/04/anonymity21.jpg>
- http://1.bp.blogspot.com/-4fMle0DiA2w/Tsu_ZpfKGWI/AAAAAAAAAAlc/Ltj2xqyPabQ/s1600/Incomplete.jpg
- <http://programy.mb-net.cz/mb-pravek-novovek/media/jakzili/JS1004024-1.jpg>
- http://img.1001stages.com/img/img_rubriques/hd/816.jpg